

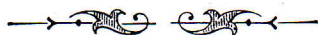
ΜΟΛΙÈΡΕ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΥΨΙΣΤΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ: Ν' ΑΡΕΣΕΙ ΕΝΑ ΕΡΓΟ!

... Θα πρόσβαλα άπρεπα όλο τον καλό κόσμο του Παρισιού, αν τον κατηγορούσα πως μπόρεσε να χειροκροτήσει μιιά άνοησία. Καθώς το κοινό είναι ο απόλυτος κριτής σ' αυτό του είδους τα έργα, θα 'ταν άναίδεια δική μου να το διαψεύσω. 'Ακόμα κι αν είχα τη χειρότερη γνώμη για τις "Γελοίες Κομψευόμενες" μου πριν από την παράστασή τους, πρέπει να πιστέψω τώρα πως κάτι αξίζουν, αφού τόσο άνθρωποι μαζί είπαν τόσα καλά λόγια. Καθώς όμως ένα μεγάλο μέρος από τις χάρες που τους βρήκαν έξαρτάται από τη δράση και τον τόνο της φωνής, μ' ένδιέφερε να τις απογυμνώσει κανένας απ' αυτά τα στολidia· κ' έβρισκα πως ή έπιτυχία που 'χαν στην παράσταση ήταν αρκετά όμορφη, ώστε να μη μένει κανένας σ' αυτήν και μόνο...

Πρόλογος στις "Γελοίες Κομψευόμενες", 1659

ΝΤΟΡΑΝΤ: ... Μάθε, Μαρκήσιε, σε παρακαλώ, κ' έσεις οι άλλοι επίσης, πως ή λογική δεν έχει καθόλου προσδιορισμένη θέση στην κωμωδία: πως ή διαφορά ανάμεσα στο μισό χρυσό λουδοβίκειο και σ' ένα ταπεινό νόμισμα 15 σολιδίων δεν έχει καμιά σχέση με την καλαισθησία: πως όρθιος ή καθιστός, μπορεί το ίδιο να βγάλει κανένας κακή κρίση: και πως, έπιτέλους, για να πάρουμε το ζήτημα γενικά, θα έμπιστευόμουν αρκετά την έπιδοκιμασία της πλατείας, για τον άπλουστατο λόγο ότι, ανάμεσα σ' αυτούς που τη συνθέτουν, υπάρχουν αρκετοί που είναι ικανοί να κρίνουν ένα έργο σύμφωνα με τους κανόνες, κ' υπάρχουν κ' οι άλλοι που κρίνουν με το σωστό τρόπο, αφήνοντας δηλαδή να τους "πάρουν" τα πράγματα χωρίς τυφλές προκαταλήψεις, χωρίς έπιτηδευμένη έπιείκεια, χωρίς γελοίες λεπτότητες.

ΝΤΟΡΑΝΤ: Πιστεύετε, λοιπόν, κύριε Λυκίδα, πως όλο το πνεύμα κι όλη ή όμορφη βρίσκονται στα σοβαρά ποιήματα, και πως τα κωμικά έργα είναι άνοησίες που δεν αξίζουν κανέναν έπαινο;

ΣΕΛΕΣΤ: 'Εγώ τουλάχιστο δεν αισθάνομαι έτσι. 'Η τραγωδία, το δίχως άλλο, είναι κάτι ώραίο όταν δίνεται καλά: αλλά κ' ή κωμωδία έχει τις χάρες της, κ' έπιμένω πως το γράψιμο της μιās δεν είναι λιγότερο δύσκολο απ' της άλλης.

ΝΤΟΡΑΝΤ: Μά και βέβαια, Κυρία μου· κι όσο για δυσκολία, αν πείτε πως περισσότερη έχει ή κωμωδία, ίσως δέ θα πέφτετε έξω. Γιατί, έπιτέλους, βρίσκω πως είναι πολύ πιο εύκολο να "κεντās" πάνω σε μεγάλα συναισθήματα, να προκαλείς με στίχους την

Τύχη, να κατηγορείς το Πεπρωμένο και να ξεστομίζεις βρισιές στους Θεούς, παρά να καταπιάνεσαι σωστά με τη γελοιότητα των ανθρώπων και να κάνεις ευχάριστα στο θέατρο τα ελαττώματα όλου του κόσμου. "Όταν ζωγραφίζεις ήρωες, κάνεις ό,τι θέλεις. Δίνεις την προσωπογραφία τους κατά το κέφι σου, δεν έπιζητάς καμιά όμοιότητα ή άληθοφάνεια, και δεν έχεις παρά ν' ακολουθήσεις τα χνάρια μιās φαντασίας σ' έξαρση, που συχνά αφήνει στην άκρη το άληθινό για ν' αδράξει το θαυμαστό. "Όταν όμως ζωγραφίζεις ανθρώπους, πρέπει να τους ζωγραφίσεις εκ του φυσικού. "Όλοι θέλουν αυτές οι προσωπογραφίες να μοιάζουν και δεν έχεις καταφέρει τίποτα, αν στα πρόσωπά σου δεν αναγνωρίζονται οι άνθρωποι του αιώνα σου. Με λίγα λόγια, στα σοβαρά έργα, φτάνει να λές πράγματα λογικά και καλογραμμένα για να μη σε κατηγορήσει κανένας, ενώ στ' άλλα, στην κωμωδία, αυτό δεν είναι αρκετό, εκεί πρέπει ν' άστειευτείς. Κ' είναι το πιο παράξενο έγχείρημα να κάνεις τους τίμιους ανθρώπους να γελάσουν.

ΛΥΚΙΔΑΣ: Αυτοί που κατέχουν τον 'Αριστοτέλη και τον 'Οράτιο θεωρούν, Κυρία μου, πως ή κωμωδία παραβιάζει όλους τους κανόνες της τέχνης.

ΣΕΛΕΣΤ: Σās όμολογώ ότι δεν έχω καμιά συνάφεια μ' αυτούς τους Κυρίους και δεν ξέρω καθόλου τους κανόνες της τέχνης.

ΝΤΟΡΑΝΤ: Έίσαστε άστείοι με τους κανόνες σας, με τους όποιους φέρνετε σ' άμηχανία τους άμήτους και μιās ζαλίζετε κάθε μέρα. "Όταν σας άκούει κανένας, φαίνεται πως αυτοί οι κανόνες είναι τα μεγαλύτερα μυστήρια του κόσμου· κι ωστόσο, δεν είναι παρά μερικές εύκολες παρατηρήσεις που ό κοινός νους έκανε πάνω στο τί μπορεί ν' αφαιρέσει την ευχαρίστηση που δοκιμάζει κανένας μ' αυτού του είδους τα ποιήματα· κι ό ίδιος κοινός νους που 'κανε άλλοτε αυτές τις παρατηρήσεις, τις κάνει άνετα την πάσα ήμέρα, χωρίς τη βοήθεια του 'Οράτιου και του 'Αριστοτέλη. Θα 'θελα πολύ να ξέρω αν ό μεγαλύτερος απ' όλους τους κανόνες δεν είναι ν' άρέσει ένα έργο, κι όταν αυτό το καταφέρει κανένας στο θέατρο αν δεν ακολουθεί το σωστό δρόμο. Θέλουν, λοιπόν, όλόκληρο το κοινό να ξεγελιέται πάνω σ' αυτά τα πράγματα, και να μην είναι ό καθένας κριτής της ευχαρίστησης που δοκιμάζει;

ΣΕΛΕΣΤ: "Έχω παρατηρήσει κάτι μ' αυτούς τους Κυρίους: όσοι μιλάνε πιο πολύ για κανόνες και τους ξέρουν καλύτερα απ' τους άλλους, αυτοί άκριβώς γράφουν κωμωδίες που κανένας δεν τις βρίσκει ώραίες.

ΝΤΟΡΑΝΤ: Κι αυτό άκριβώς μετράει, Κυρία μου,

κι ἄς ἀφήσουμε κατὰ μέρος τὶς ἀμήχανες διαμάχες τους. Γιατὶ, ἐπιτέλους, ἂν τὰ ἔργα πού 'χουν γραφτεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες δὲν ἀρέσουν, ἐνῶ ἀρέσουν τ' ἄλλα πού δὲν εἶναι σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες, θὰ πρέπει κατ' ἀνάγκη αὐτοὶ οἱ κανόνες νά 'ναι κακοφτιαγμένοι. Ἄς κοροϊδέψουμε λοιπὸν τὸ ψευτοδίλημμα πού θέλουν νὰ ἐπιβάλουν στὸ κοινὸ, κι ἄς μὴ μετράμε μιὰ κωμωδία παρὰ ἀπ' τὴν ἐντύπωση πού μᾶς κάνει. Ἄς ἀφεθοῦμε μὲ καλὴ πίστη στὰ πράγματα πού μᾶς ἀγγίζουν στὰ σπλάχνα μας, κι ἄς μὴν ψάχνουμε γιὰ συλλογισμοὺς πού μᾶς ἐμποδίζουν νὰ δοκιμάσουμε εὐχαρίστηση.

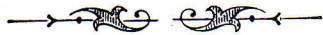
ΣΕΛΕΣΤ: Ἐγώ, ὅταν βλέπω μιὰ κωμωδία, τὸ μόνο πού προσέχω εἶναι τὰ πράγματα πού μ' ἀγγίζουν· κι ὅταν διασκεδάζω δὲν ἀναρωτιέμαι καθόλου ἂν εἶχα ἄδικο κι ἂν οἱ κανόνες τοῦ Ἀριστοτέλη μοῦ ἀπαγόρευαν νὰ γελάσω.

ΝΤΟΡΑΝΤ: Αὐτὸ μοῦ θυμίζει κάποιον πού, ἐνῶ βρῆκε μιὰ σάλτσα ὑπέροχη, ἀνοίγει τὴ "Γαλλικὴ Μαγειρικὴ" γιὰ νὰ διαπιστώσει ἂν ἐφαρμόστηκε σωστὰ ἡ συνταγὴ.

ΣΕΛΕΣΤ: Αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια· καὶ θαυμάζω τὶς φιλοτιμίες ὁρισμένων πᾶν ὡς πρὸς τὰ πράγματα πού ἢ τὰ νιώθεις ἢ δὲν τὰ νιώθεις ἀπὸ μόνος σου.

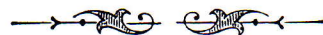
ΝΤΟΡΑΝΤ: "Ἐχετε δίκιο, Κυρία μου, νὰ βρίσκετε παράξενες ὅλες αὐτὲς τὶς μυστηριώδεις θεωρίες. Γιατὶ, στὸ κάτω κάτω, ἂν εἶν' ἔτσι, καταδικαζόμαστε νὰ μὴ πιστεύουμε πιά στὸν ἑαυτό μας· οἱ αἰσθήσεις μας θά 'ναι σκλάβες σ' ὅλα τὰ πράγματα· καὶ δὲ θὰ τολμάμε οὔτε νὰ φάμε οὔτε νὰ πιοῦμε μὲ ἀπόλαυση χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν ἐμπειρογνομόνων.

"Ἡ Κριτικὴ τοῦ Σχολείου Γυναικῶν", 1663

Δις ΜΠΕΖΑΡ: ... Τὸ νὰ θές ν' ἀντιγράψεις ἕνα ἠθοποιὸ σ' ἕνα κωμικὸ ρόλο, σημαίνει νὰ μὴν τὸν ζωγραφίσεις αὐτὸν τὸν ἴδιο, ἀλλὰ νὰ ζωγραφίσεις κατὰ τὸν τρόπο του τὰ πρόσωπα πού παρουσιάζει, καὶ νὰ χρησιμοποιήσεις τὰ ἴδια χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ ἴδια χρώματα πού 'ναι ὑποχρεωμένος νὰ χρησιμοποιήσεις στὶς διάφορες ἀπεικονίσεις τῶν γελοίων χαρακτήρων (τύπων) πού μιμείται ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Τὸ νὰ θές, ὅμως, ν' ἀντιγράψεις ἕνα ἠθοποιὸ σὲ σοβαροὺς ρόλους, σημαίνει νὰ τὸν ζωγραφίσεις μὲ βάση ἐλαττώματα πού 'ναι ὁλότελα δικά του, γιατί αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ πρόσωπα δὲ θέλουν οὔτε τὶς χειρονομίες οὔτε τοὺς γελοίους τόνους τῆς φωνῆς ἀπ' τὰ ὅποια τὸν ἀναγνωρίζει κανένας.

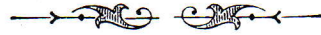
"Ὁ Αὐτοσχεδισμὸς τῶν Βερσαλλίων", 1663

... Ἐρόνουμε καλὰ πὼς οἱ κωμωδίες γράφονται γιὰ νὰ παίζονται· καὶ δὲ συμβουλεύω νὰ τὶς διαβάζουν παρὰ μόνον τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα πού 'χουν εἰδικὰ μάτια ὥστε ν' ἀνακαλύπτουν στὴν ἀνάγνωση ὅλο τὸ θεατρικὸ παιχνίδι· αὐτὸ πού εὐχομαι εἶναι νὰ μπορούσατε ὅλοι νὰ δεῖτε αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ ἔργα μὲ τὰ στολίδια πού τὰ συνοδεύουν στὶς παραστάσεις μπροστὰ

στὸ βασιλεῖο. Θὰ τὰ βλέπατε ἔτσι σὲ πολλὸ πὺ ὑποφερτὴ κατάσταση, κ' οἱ ἄριες κ' οἱ συμφωνίες τοῦ κ. Λυλλύ, μαζί μὲ τὴν ὀμορφιὰ τῶν φωνῶν καὶ τὴ δεξιότητα τῶν χορευτῶν, τοὺς δίνουν ἀναμφίβολα χάρες πού μὲ τίποτα στὸν κόσμον δὲν ἔπρεπε νὰ στεροῦνται.

Προειδοποίησις στὸν ἀναγνώστη, ἀπὸ τὸν "Ἐρωτα γιὰτὸ", 1666

... Τὸ θέατρο ἔχει τὴ μεγάλη ἀρετὴ νὰ διορθώνει. Πολὺ συχνά, τὰ ὠραιότερα νοήματα μιᾶς σοβαρῆς ἠθικῆς διδασκαλίας εἶναι λιγότερο ἰσχυρὰ ἀπὸ τῆς σάτιρας· καὶ τίποτα δὲ διορθώνει καλύτερα τοὺς περισσότερους ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ ζωγράφιμα τῶν ἐλαττωμάτων τους. Τὸ μεγαλύτερο πλῆγμα στὴν κακία εἶναι νὰ τὴν ἐκθέσεις στὸν περίγελον τοῦ κόσμου. Εὐκόλα ὑποφέρει κανένας τὶς ἐπιπλήξεις· ἀλλὰ κανένας δὲν ἀντέχει τὴ γελοιοποίηση. Κάποιος μπορεῖ νὰ θέλει νά 'ναι κακός, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού νὰ θέλει νά 'ναι γελοῖος...

... Δὲ μπορῶ νὰ τ' ἀρνηθῶ: ὑπῆρξαν Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πού καταδίκασαν τὴν κωμωδία. Δὲ μποροῦν ὅμως καὶ νὰ μ' ἀρνηθοῦν πὼς ὑπῆρξαν καὶ μερικοὶ πού τῆς φέρθηκαν λίγο πιὸ μαλακά. Ἔτσι, ἡ ἐξουσία στὴν ὁποία ἰσχυρίζονται ὅτι ἐδραιώνουν τὴ λογοκρισία καταστρέφεται ἀπ' αὐτὴ τὴ διχογνωμία· καὶ τὸ συμπέρασμα πού βγαίνει ἀπ' αὐτὴ τὴ διάσταση γνωμῶν σὲ πνεύματα φωτισμένα ἀπὸ τὰ ἴδια φῶτα, εἶναι πὼς πῆραν τὴν κωμωδία διαφορετικὰ· καὶ πὼς οἱ μὲν τὴν εἶδαν στὴν καθαρότητά της, ἐνῶ οἱ ἄλλοι παρατήρησαν μόνον τὴ διαφθορὰ της κ' ἔκαναν σύγχυση μ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἀπαίσιμα θεάματα πού σωστὰ ὀνόμασαν "θεάματα λαγνείας". Καὶ πράγματι, ἀφοῦ πρέπει νὰ συζητήσουμε γιὰ πράγματα κι ὄχι γιὰ λέξεις, κι ἀφοῦ οἱ περισσότερες ἀντιρρήσεις προέρχονται ἀπὸ κακὴ συνεννόηση καὶ "περιτύλιγμα" στὴν ἴδια λέξη ἀντίθετων πραγμάτων, εἶν' ἀπαραίτητο ν' ἀφαιρέσουμε τὸν πέπλον τοῦ διφορούμενου καὶ νὰ κοιτάξουμε τί εἶναι ἡ κωμωδία καθαυτὴ, γιὰ νὰ δοῦμε ἂν πρέπει νὰ καταδικαστεῖ. Θ' ἀναγνωρίσουν ὅλοι τότε, ἀναμφισβήτητα, πὼς ἀφοῦ ἡ κωμωδία δὲν εἶναι παρὰ ἕνα πνευματικὸ ποίημα, πού μ' εὐχάριστος διδασκαλίας, περιγράφει τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων, ἡ λογοκρισία πού τῆς γίνεται εἶναι ἀδικία· κι ἂν θελήσουμε ν' ἀκούσουμε τὴ μαρτυρία τῆς ἀρχαιότητος πᾶν ὡς πρὸς τὸ θέμα, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι οἱ πιὸ μεγάλοι τῆς φιλόσοφοι ἐπλεξαν τὸ ἐγκώμιο τῆς κωμωδίας, αὐτοὶ ἀκριβῶς πού διακήρυσσαν μιὰ τόσο αὐστηρὴ σοφία καὶ πού ἀδιάκοπα καταμαρτυροῦσαν τὶς ἀμαρτίες τοῦ αἰῶνα τους.

Θὰ δοῦμε ἀκόμα πὼς ὁ Ἀριστοτέλης ἀφίερσε νύχτες ὀλόκληρες στὴ μελέτη τοῦ θεάτρου καὶ φρόντισε νὰ καθορίσει τὶς ἀρχὲς στὶς ὁποῖες πρέπει νὰ βασίλειται ἡ τέχνη τῆς κωμωδίας. Θὰ μάθουμε πὼς οἱ μεγαλύτεροι ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητος, οἱ πιὸ ἄξιοι, θεώρησαν δόξα τους τὸ ὅτι σύνθεσαν κωμωδίες· πὼς ἄλλοι μάλιστα ἔπαιξαν οἱ ἴδιοι μπροστὰ στὸ κοινὸ τὶς κωμωδίες τους· πὼς ἡ Ἑλλάδα ἔδειξε τὴν ἐκτίμησιν πού 'χε σ' αὐτὴ τὴν τέχνη μὲ δοξασμένα βραβεῖα πού θέσπισε καὶ μὲ τὰ ὑπέροχα θεάτρα πού ἔχτισε γιὰ νὰ τὴν τιμήσει· καὶ πὼς, στὴ Ρώμη τέλος, τὴν ἴδια τέ-

χνη τίμησαν με τρόπο εξαιρετικό: δέν έννοώ τή διεφθαρμένη Ρώμη, κάτω απ' τήν ελευθεριότητα των Αύτοκρατόρων, αλλά τήν πειθαρχημένη Ρώμη, κάτω από τή σοφία των Ύπάτων, τήν εποχή τής παντοδυναμίας τής ρωμαϊκής άρετής.

Όμολογώ πώς ύπάρξαν εποχές πού ή κωμωδία διαφθάρηκε. Άλλά σ' αυτό τον κόσμο και τί δέ διαφθείρεται κάθε μέρα; Δέν ύπάρχει άθώο πράγμα πού οι άνθρωποι να μη μπορούν να τό οδηγήσουν στο έγκλημα: δέν ύπάρχει τέχνη σωτήρια πού να μην είναι ικανοί ν' αναποδογυρίσουν τις προθέσεις της: δέν ύπάρχει τίποτα καλό πού να μη μπορούν να το κάνουν κακή χρήση. Η ιατρική είναι μια ωφέλιμη τέχνη κι όλοι τή σέβονται σαν ένα από τα πιό ύπέροχα πράγματα πού 'χουμε· κι ώστόσο, ύπάρξαν εποχές πού τήν κατάντησαν άπαισία, συχνά τήν έκαναν τέχνη δηλητηρίασης των ανθρώπων. Η φιλοσοφία έν' ένα δώρο τ' ουρανού· οδηγεί τα πνεύματά μας στη γνώση του Θεού, μέσω τής θεώρησης των θαυμάτων τής φύσης· κι ώστόσο, κανένας δέν άγνοεί πόσο συχνά τήν ξεστράτισαν και τή χρησιμοποιήσαν δημόσια για να ύποστηρίξουν τήν άσέβεια. Άκόμα και τα ιερά και τα όσια δέν προφυλάγονται καθόλου από τή διαφθορά των ανθρώπων και βλέπουμε κακούργους πού κάθε μέρα έκμεταλλεύονται τήν εύλάβεια και τή βάζουν στην ύπηρεσία των εγκλημάτων. Αυτό, όμως, δέ σημαίνει πώς δέν κάνει κανένας τις διακρίσεις πού πρέπει να γίνον. Δέν τυλίγουν μέσα σε μια ψεύτικη συνέπεια τήν αγαθότητα των πραγμάτων πού διαφθείρονται με τήν πονηριά των διαφθορέων. Πάντα διαχωρίζουν τήν κακή χρήση από τήν πρόθεση τής τέχνης· κι όπως δέν άπαγορεύουμε τήν ιατρική, επειδή τήν ξεστράτισαν από τή Ρώμη, ούτε τή φιλοσοφία, επειδή τήν καταδίκασαν δημόσια στην Άθήνα, τό ίδιο δέν πρέπει να θέλουμε ν' άπαγορεύσουμε τήν κωμωδία, επειδή τή λογοκριναν σ' όρισμένες εποχές...

Κείνη ή λογοκρισία είχε τους λόγους της, πού δέν ύπάρχουν σήμερα. Κλείστηκε μέσα σ' αυτό πού μπορούσε να δει· και δέ μπορούμε να τή βγάλουμε από τα ίδια της τά όρια, να τήν έπεκτείνουμε άκόμα περισσότερο, να τήν κάνουμε να κλείνει " στο ίδιο τσουβάλι " τον άθώο και τον ένοχο. Η κωμωδία πού 'χε ή λογοκρισία σχέδιο να χτυπήσει, δέν ήταν καθόλου ή κωμωδία πού έμεις θέλουμε να ύπερασπιστούμε. Δέν πρέπει να τις συγχέουμε τή μια με τήν άλλη. Είναι δυό πρόσωπα πού τα ήθη τους είναι διαμετρικά αντίθετα. Δέν έχουν καμιά σχέση ή μια με τήν άλλη, εκτός απ' τ' όνομα και θά 'ταν τρομερή άδικία να θέλουμε να καταδικάσουμε τήν Όλυμπία, μια τίμια γυναίκα, επειδή ύπάρξε και μια άλλη Όλυμπία πού ήταν διεστραμμένη. Παρόμοιες αποφάσεις δέν ύπάρχει άμφιβολία πώς θα γεννούσαν μεγάλη άταξία στον κόσμο. Δέ θά 'μενε τίποτα πού να μην καταδικάζεται· κι άφου δέ δείχνεται ή ίδια αυστηρότητα για τόσα πράγματα πού τους γίνεται κατάχρηση κάθε μέρα, θά 'πρεπε να δοθεί χάρη και στην κωμωδία και να εγκρίνονται τα θεατρικά έργα στα όποια βασιλεύει ή διαπαιδαγώγηση κ' ή τιμιότητα.

Ξέρω πώς ύπάρχουν πνεύματα πού ή λεπτότητά τους δέ μπορεί να ύποφέρει καμιά κωμωδία, πού λένε πώς οι πιό τίμιες απ' αυτές είναι κ' οι πιό επικίνδυνες, πώς

Τό γραμματόσημο πού εξέδωσε ή Γαλλική Δημοκρατία για τήν παγκόσμια επέτειο των 300 χρόνων από τό θάνατο τοῦ Μολιέρου

τα πάθη πού ζωγραφίζονται σ' αυτές είναι τόσο πιό συγκινητικά όσο περισσότερη άρετή έχουν, και πώς οι ψυχές άγγίζονται στην τρυφερότητά τους απ' αυτού του είδους τις παραστάσεις. Δέ βλέπω όμως πού είναι τό μέγα έγκλημα να νιώθει κανένας τρυφερά βλέποντας ένα έντιμο πάθος· ούτε θεωρώ ύψηλό σκαλοπάτι άρετής αυτή τήν πλήρη άναισθησία όπου θέλουν να σκαρφαλώσουν τήν ψυχή μας. Άμφιβάλλω αν μια τόσο μεγάλη τελειότητα είναι μέσα στις δυνατότητες τής ανθρώπινης φύσης· και δέν ξέρω αν δέν είναι προτιμότερο να πασχίζει κανένας να διορθώνει και να μαλακώνει τα πάθη των ανθρώπων απ' τό να θέλει να τ' αποκόψει τελείως. Όμολογώ πώς ύπάρχουν μέρη πού αξίζουν περισσότερο να συχνάζει κανένας απ' ό,τι στο θέατρο· κι αν κάποιος θέλει να καταδικάσει όλα τα πράγματα πού δέν άποσκοπούν κατευθείαν στο Θεό και στην σωτηρία μας, είναι βέβαιο πώς ανάμεσα σ' αυτά θα πρέπει να 'ναι κ' ή κωμωδία, και δέν τό βρίσκω καθόλου κακό να καταδικαστεί κι αυτή με τα ύπόλοιπα. " Αν ύποθέσουμε, όμως, όπως κ' είναι αλήθεια, πώς οι άσκήσεις εύλάβειας επιδέχονται και διαλείμματα, και πώς οι άνθρωποι έχουν ανάγκη από διασκέδαση, ύποστηρίζω πώς δέ μπορεί κανένας να βρει απ' αυτή τήν άποψη τίποτα πιό άθώο από τήν κωμωδία...

Πρόλογος στον " Ταρτούφο ", 1669

Μετάφραση ΚΩΣΤΑ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ